

# ITT NINCSENEK HŐSÖK

SZKA208\_49

## GYEREKEK A HÁBORÚBAN

Készítette: Szekszárdi Júlia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI  
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIA

8. ÉVFOLYAM



## MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
<b>I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése</b>					
<b>I/a Előzetes tevékenység</b>					
A	A tanulók a foglalkozás előtt közösen megnézik a <i>Valahol Európában</i> című filmet. 45 perc (+ amennyi időre még szükség van hozzá.)	Új ismeretek nyújtása Érzelmi ráhangolás Empátia	Frontális bemutatás		P1 (Film)
<b>I/b Mikor és hol játszódik a film?</b>					
A	A tanulók a tanár irányításával meghatározzák, hogy a magyar és az európai történelem melyik időszakához kapcsolódik a film. Beszélgetnek arról, hogy mit fejez ki a film címe. 5 perc	A film eseményeinek elhelyezése a térben és az időben Tájékozódás	Frontális munka – irányított beszélgetés		P2 (Háttér-információk)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
<b>II. Új tartalom feldolgozása</b>					
<b>II/a A filmbeli gyerekek háborús élményei</b>					
A	<p>A tanulók 3-4 fős csoportokat alkotnak, és megpróbálják felidézni, hogy milyen élmények érték a filmben szereplő gyerekeket a háború ideje alatt. A D1 feladatlap első részének segítségével rögzítik, ami az eszükbe jutott, és eldöntik azt is, hogy a leírt élmény vajon általánosnak vagy egyedinek volt tekinthető abban az időben.</p> <p>A csoportszóvivők váltott megszólalásával az osztály közösen is áttekinti a filmbeli gyerekek élményvilágát. Megállapítják, hogy az élmények többsége általános és negatív volt.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A képi információk átfordítása szavakra</p> <p>Átkódolási képesség Együttműködés</p>	<p>Csoportmunka – információk közös felidézése</p> <p>Frontális munka – beszélgetés</p>	D1 (Feladatlap)	P3 (Háttér-információk)
<b>II/b A háborús élmények hatása</b>					
A	<p>A csoportok a feladatlap második részével dolgoznak tovább. Most azt próbálják meg felidézni és rendszerezni, hogy miként hatottak ezek az élmények a gyerekekre, milyenné tették őket. Tulajdonságokat gyűjtenek, amelyekkel jellemezni tudnák a gyerekek egymással, illetve a felnőttekkel szembeni viselkedését. A szóvivők ismertetik a csoport által leírt szavakat.</p> <p>A tanulók ezután arról beszélgetnek, hogy miért és hogyan sikerült a muzsikusknak megváltoztatni a gyerekek viselkedését.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A személyes élmények és a viselkedés közötti kapcsolat érzékeltetése</p> <p>Empátia Általánosító képesség Szóbeli kommunikáció</p>	<p>Csoportmunka – tulajdonságot jelölő kifejezések gyűjtése</p> <p>Frontális munka – beszélgetés</p>	D1 (Feladatlap)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
<b>II/c Hősök vagy áldozatok?</b>					
A	<p>A tanár felidézi a film végét: bár elveszítik kis barátjukat, Kuksit, a gyerekek hősieen megvédik új otthonukat, ami most már jog szerint is az övék. Ezután megkérdezi a diákokat: Vajon minek nevezhetjük őket, hősöknek vagy áldozatoknak? A tanulók kézfeltartással jelzik, hogy inkább egyik, vagy inkább másik állítással értenek egyet.</p> <p>A tanár felírja a táblára a következő két kategóriát: HŐSÖK/ ÁLDOZATOK. A tanulók pedig korábbi vélekedésüknek megfelelően érveket sorakoztatnak fel állításuk mellett.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Egy élethelyzet értékelése</p> <p>Véleményalkotás Önkifejezés</p>	<p>Frontális munka – nyílt szavazás és érvek gyűjtése</p>		
<b>II/d Mit vett el tőlük a háború?</b>					
A	<p>A tanulók a korábban kialakított csoportokban dolgoznak tovább. Összevetik saját életüket a filmen szereplő gyerekek életével, és megpróbálják sorra venni, hogy mi mindent vett el a háború a filmbeli szereplőktől. A szóvivők ismertetik a csoportban megfogalmazódott gondolatokat. A tanár megállapítja, hogy ebből a nézőpontból a háborús helyzetben élő gyerekek csak áldozatok tekinthetők.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A kétfajta élethelyzet összehasonlítása</p> <p>Empátia Viszonyítási képesség</p>	<p>Csoportmunka – ötletbörze</p> <p>Frontális munka – csoportos szóforgó</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
<b>II/e Vajon ma is vannak háborús körülmények között élő gyerekek?</b>					
A	<p>A tanár röviden megemlíti, hogy a második világháború óta is nagyon sok olyan fegyveres konfliktus volt (és van) a világban, amelynek áldozatai között sok százezer gyerek található.</p> <p>A tanulók annyi csoportot alkotnak, ahány információs kártyát fel akar használtatni velük a tanár. Minden csoport egy kártyát kap, és az lesz a házi feladatuk, hogy az internet vagy egyéb források felhasználásával gyűjtsenek össze néhány képet az adott helyszínen élő gyerekekről, tudjanak meg néhány alapvető részletet a kártyán szereplő eseményről, illetve háborús helyszínről, majd készítsenek egy posztert az összegyűjtött anyagból.</p> <p>5 perc</p>	<p>A jelenre vonatkozó tudás bővítése önálló kutatómunkával</p> <p>Önálló ismeretszerzés Információkezelés Igényesség Együttműködés</p>	<p>Frontális munka – tanári előadás</p> <p>Csoportmunka – közös poszterkészítés (házi feladat)</p>	D2 (Információs kártyák)	P4 (Háttér-információk)
<b>II/f Kiselőadások</b>					
A	<p>(Itt kezdődik a második tanóra.)</p> <p>Az óra előtti szünetben a csoportok elhelyezik az osztály falán az elkészült poszttereket, majd 1-2 perces kiselőadások keretében sorban bemutatják a többieknek kutatómunkájuk eredményeit.</p> <p>15 perc</p>	<p>Információk megosztása</p> <p>Lényegkiemelés Előadói készség</p>	Frontális munka – csoportbemutatók		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
<b>II/g A különböző kultúrák eltérő módon viszonyulnak az erőszakhoz</b>					
A	<p>Valamennyi tanuló megkapja az erőszakról és erőszakmentességről szóló aforizmák listáját tartalmazó feladatlapot (D3), és húz egy sorszámot 1-től 10-ig. A húzott sorszámnak megfelelő szóláshoz kapcsolódóan leírja a lapra mindazt, ami elsőként eszébe jut. Ezt követően az azonos sorszámot húzó párok, illetve háromtagú csoportok összeülnek, hogy néhány perc alatt megbeszéljék az adott szólással kapcsolatos gondolataikat.</p> <p>Ezután az 1–2., 3–4., 5–6., 7–8. és 9–10. sorszámú szólásokkal dolgozó párok, illetve kiscsoportok újabb (4,5 vagy 6 tagú) csoportokat alkotnak és megoldják a D5 melléklet feladatlapját. A csoport választott szóvivője ismerteti az osztállyal a beszélgetés főbb tanulságait. A többiek pedig röviden reflektálnak a hallottakra.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Az erőszakról való közös gondolkodás</p> <p>Kritikai gondolkodás Asszociációs készség Szövegalkotás</p>	<p>Egyéni, páros és csoportmunka – közös gondolkodás</p>	<p>D3 (Feladatlap)</p> <p>D4 (Számkártyák)</p> <p>D5 (Feladatlap)</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
<b>III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés</b>					
<b>III/a A gyerekek mindig áldozatok</b>					
A	A tanár képeket vetít háborús viszonyok között élő, harcra készülő, és a harc áldozatává vált gyerekekről. A tanulók minden egyes képre spontán módon reagálnak. (Mivel a képek az érzelmi hatás elérését szolgálják, nincs szükség értelmezésre.) 5 perc	Az erőszakot elutasító érzések felkeltése  Empátia Önkifejezés	Frontális munka – tanári szemléltetés és egyéni reagálások		P5 (Kivetíthető képek)
<b>III/b Visszapillantás</b>					
A	Minden tanuló kitölti a D6 kérdőívet. 10 perc	Személyes reflexió	Egyéni munka	D6 (Kérdőív)	

## TANÁRI SEGÉDLETEK

### P1 A Valahol Európában című film videokazettán vagy DVD-n

Megvásárolható VHS-formátumban a könyvesboltokban vagy a kazettákat árusító szaktoltokban.

### P2 Háttér-információ a film feldolgozásához

A film a második világháború végén játszódik Magyarországon. De, miként a cím is utal rá, bárhol máshol is játszódhatna a háború borzalmait által sújtott Európában.

### P3 Háttér-információk a film feldolgozásához

A gyerekek korábbi élményeit feltáró jelenetek:

- a pásztorokodó kisfiú – mire hazaér, már nincs senkije,
- a zsidó kisfiú – akit a halálvonatból szöktetnek meg,
- a kislány – akinek az édesapját a személtárra végzik ki,
- Kuksi – aki a kibombázott városból a vurstliba menekül,
- Ficsúr – akiről a film végén kiderül, hogy a házat, ahol lakott, lebombázták, a szülei meghaltak,
- a lány (Éva) – akinek a családját elhurcolták, mialatt őt megerőszakolta egy német tiszt.

A főszereplő Hosszú (Péter) kivételével korábban valamennyien védett családban éltek, s mindannyian elvesztették azt, a háború következtében.

### P4 Háttér-információk a mai háborúk gyermekáldozatainak felvillantásához

...a második világháború befejezése óta, 1945 és 1992 között a világban *149 nagyobb háború* volt, összesen *23 millió gyermekáldozattal*.

Általánosságban elmondható: csak 1988-ban 25 országban összesen kétszáz ezernyi olyan, 16 év alatti gyermek katonát regisztráltak, akiknek kezébe – a felnőttekkel ellentétben – parancsnokaik csak „könnyű” fegyvereket adtak. (Vagyis olyanokat, amelyeket hurcolni és kezelni könnyebb a többinél.) Ugyanebben az esztendőben pedig a világ egy új fogalommal is kénytelen volt megismerkedni: Floridába a tengeren át ugyanis olyan *gyerekek* érkeztek Etiópiából – szülők nélkül –, akik a hazájukban elszenvedett üldözések elől megszökve *politikai menedékjogot* kértek az Amerikai Egyesült Államoktól.

1992 és 2002 között ...– az ENSZ gyermeksegélyezéssel foglalkozó bizottságának adatai szerint – legalább kétmillió gyermek halt meg, 4-5 millió szerzett maradandó fogyatékossgot, 12 millió vált hontalanná, egymillió elárvult, 11 millió gyermek pedig súlyos pszichés sérüléseket szenvedett a különféle politikai és katonai konfliktusok során.

*Forrás:* Mihály Ildikó: Gyermekáldozatok a háborúk és a politika világában. *Új Pedagógiai Szemle*, 2004. 12. sz.



**P5 Kivetíthető képek (külön mappában)  
háborús viszonyok között élő, harcra készülő  
és a harc áldozatává vált gyerekekről.**

Az internetről gyűjtött képek, amelyek szabadon felcserélhetők más hasonlókkal.